

Hraban, het levenselixir heb ook ik nog niet ontdekt en - om de waarheid te spreken - ik voel geen behoefte het te ontdekken. Waarom? Omdat elke vorm die ontstaat het waard is ten onder te gaan, aldus Goethe. In de woorden van de Zen-leerling: waar een begin is, is een eind. Onze onsterfelijkheid schuilt in de tijdloosheid van de geest. De werkelijk relevante vraag is, of we als mens op een diep niveau deel hebben aan de tijdloosheid van de Geest, zoals Spinoza in Ethica (deel V) beargumenteert. Mijn antwoord is: ja.

Nu je eigenlijke vraag over het steeds snellere verloop van de tijd, c.q. tijdservaring bij oudere mensen.

De verklaring voor dit fenomeen ligt allereerst op fysiologisch niveau: naarmate een mens ouder wordt, verlopen allerlei fysiologische en fysieke processen trager dan tijdens de groeifasen van het kind. Dit heeft tot gevolg dat op jonge(re) leeftijd de waarneming van de processen in de 'buitenwereld' trager verloopt dan die van de processen in de (je) 'binnenwereld'. Het verklaart ook de intensiteit van de jeugd-ervaringen, waarover je ex-buurman en oma vertelden. In de mate dat een psychologische ervaring nieuw(er) is, is hij ook intenser. In feite kunnen we hier op fysiologisch en psychologisch niveau een overeenkomst zien met de relativiteits-theorie.

Een tweede oorzaak voor dit tijds-fenomeen ligt op cultureel-psychologisch niveau: de veranderingen in onze samenleving volgen elkaar in rap tempo op, tenminste op het technologisch niveau. Dit 'secundaire' proces versterkt uiteraard het proces op fysiologisch en psychologisch niveau. De processen komen in elkaars verlengde te liggen, maar wel in de volgorde zoals ik die beschreven heb.

Hieruit volgt de vraag, althans voor mij, hoe we de 'kunst van het ouder-worden' kunnen beoefenen. Ouder-worden is niet gemakkelijk want je verliest voortdurend aan kracht, zintuiglijke scherpte enz.. Maar tegelijk ervaar ik dat er tegenover dit verlies een tegenwaarde ontstaat die niet gemakkelijk onder woorden te brengen is maar zich in alle stilte aan mij opdringt. Deze tegen-kracht noem ik 'innerlijke perceptie', zo je wilt de metafoor van het derde oog. Naarmate ik mijn individuele identiteit meer tussen aanhalingstekens ga plaatsen, en in toenemende mate moet plaatsen want dat is de essentie van het toegroeien naar de dood, wint het besef van de ons omringende werkelijkheid aan kracht. Zo kan ik vanuit de Kapberg of buiten op het terras naar de vogels kijken en zelf een vogel worden, zoals je in de virtuele werkelijkheid op 90-jarige leeftijd met grote snelheid op een Harley Davidson door de bocht kunt scheuren.

De kunst van het mooi/goed oud-worden ligt dus in de perceptie...hoe je je zelf als onderdeel kunt ervaren van de cirkelgang van de de generaties en van de indrukwekkende maar ook angstaanjagende schoonheid van de kosmische dynamiek. Daarbij valt veel van het mensen gedoe in de schaduw. Dieren en planten, rotsen en zeeën zijn zo veel indrukwekkender dan de touristische massa's in onze overvolle steden die als kuddes schapen worden voortgestuwd. We moeten de moed hebben om de grenzeloze stupiditeit, niet alleen van onze hoge bestuurders maar ook van de gewone man, onder ogen te zien. Menig dier steekt er intelligent bij af.

Hartelijke groet,
Fons

----- Original Message -----

From: "Hraban" <hraban@xs4all.nl>

To: <eldersf@xs4all.nl>

Sent: Wednesday, May 02, 2007 12:51 AM

Subject: Het levenselixer

> Hoi Fons,

>

> Een lange tijd geleden had ik het met mijn oud-buurman (hij is zowel oud
> als niet-meer-mijn-buurman) (en daarvoor nog met mijn oma) over waarom
> je leven steeds sneller lijkt te gaan. Ik kwam erop omdat het mij
> verbaast oudere mensen te horen zeggen "Het is als de dag van gisteren,"
> als het gaat over iets dat jaren geleden gebeurd is.

>

> Mijn oma verklaarde het met het aantal gebeurtenissen van grote impact
> die je in je leven mee maakt. In het begin van je leven volgen `grote'
> gebeurtenissen zich snel op; de eerste dag kleuterklas, de eerste dag
> school, middelbare school, zwemles diploma (het klinkt stom maar eerlijk
> gezegd herinner ik me dat beter dan mijn eerste dag middelbare school),
> eerste vriend(in), &c. Wat mijn buurman zei weet ik niet zo goed meer,
> maar het leek er vrij veel op.

>

> Persoonlijk vind ik dit een heel plausibele verklaring; het legt, wat
> mij betreft, uit waarom mensen die veel reizen, extreme sporten beoefenen
> of iets dergelijks het hebben over "een vol leven". Ik zie hier niet
> meteen het antwoord voor het oneindige leven—het vormt eerder een
> probleem. De hoeveelheid gebeurtenissen groeit voor de doorsnee mens
> logaritmisch (brutale claim, ik weet het). Als dat waar is, kun je nog
> zo lang leven; je zal je er uiteindelijk weinig van herinneren. Wat
> wordt je leven dan waard? /Speaking of which/; is dat waarom ouderen die
> zich in dramatische film-scènes opofferen voor een der jongere
> generaties zeggen dat hun leven "minder waard is"?

>

> Gaat het eigenlijk wel om de tijd dat je leeft? Komt het uiteindelijk
> niet allemaal neer op het moment waarin je nu verkeert? Als een kind de
> ervaringen en herinneringen van een oude man zo krijgen, zou hij dan net
> zo lang geleefd hebben als deze man? Wat als wij op een gegeven moment
> genoeg te weten komen over het menselijk brein om dit artificieel te
> realiseren?

>

> Daar mag ik nog aan toevoegen dat dit ineens een heel andere wending
> geeft aan het "foto-album"; dat fungeert niet alleen als /passe-temp/,
> maar misschien ook wel als levensverlenger! Dan rest mij niet anders dan
> te zeggen; is het levenselixer niets anders dan een geheugen-stimulerend
> drankje?

>

> Als je het niet te druk hebt lijkt het me leuk hier jouw mening over te
> horen, als filosoof, vader, grootvader, maar vooral als oude man :)

>

> Groeten,

> Hraban

>

> PS: ik realiseer me eindelijk waar een dagboek goed voor is...

>